



Synpunkter på Läsdelegationens betänkande ”Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället”, SOU 2018:57.

Lärarnas Riksförbund har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. Förbundet väljer att kommentera de delar som berör skolan och lärarprofessionen.

Läsdelegationens betänkande är både ambitiöst och utgör en bra kunskapsgrund för den som vill förstå läsningens roll och betydelse i skola och samhälle. Trots att elevernas läsförmåga och förståelse enligt PISA och PIRLS ökar sedan kort tid, är det viktigt att fortsatt kraftsamla kring läsningen. Många av delegationens förslag är därför intressanta.

Lärarnas Riksförbund vill dock inleda med att påminna om förbundets remissvar på Litteraturutredningens slutbetänkande 2013, det vill säga det utredningsunderlag som senare utgjorde grunden för proposition och därefter regeringsuppdrag om inrättandet av Läslyftet. I detta remissvar lyfte förbundet fram ett antal viktiga punkter som då borde ligga till grund för det kommande Läslyftet. Det handlade om följande:

- Skillnaden mellan pojkars och flickors läsförmåga.
- Nyanlända elevers förmåga att tillgodogöra sig och utveckla sin läsning.
- Vikten av tidiga insatser för elever i behov av särskilt stöd.
- Den ”nya teknikens” inverkan på elevernas läsförmåga.
- Läsundervisningens tillkortakommanden genom betoning på individualisering.
- Bristande kompetens kopplat till skolbiblioteken.

Trots att Läslyftet varit verksamt i flera år kvarstår en stor del av problematiken ovan, samtidigt som det ska betonas att elevernas läsförmåga förbättrats sedan 2013, efter den stora PISA-nedgången i elevresultat. Förbättringen beror med stor sannolikhet på den omfattande debatt som utlöstes av de svenska resultaten i de internationella mätningarna, med åtföljande åtgärder. En av åtgärderna var

inrättandet av det ovan nämnda Läslyftet, som med åren kommit att expandera och förlängas, nu fram till år 2020. Förbundets bild är att lärarna har en mycket positiv inställning till den typen av kompetensutveckling och att den varit till stor nytta. Till exempel har undervisningsmetoderna påverkats i riktning mot tydligare lärarledning av läsundervisningen.

Med detta sagt instämmer förbundet i Läsdelegationens bedömning om att Läslyftet bör permanentas och kontinuerligt utvecklas, då med ökat fokus på de punkter ovan som förbundet formulerade redan 2013. Däremot vill förbundet betona vikten av att Läslyftet, samt andra liknande kompetensutvecklingsinsatser, inordnas i en tydlig nationell struktur för lärares fortbildning och kompetensutveckling. En utredning (SOU 2018:17) har utarbetat ett förslag på hur ett sådant professionsprogram skulle kunna se ut. Förslaget om ett professionsprogram för lärare rimmar också väl med delegationens resonemang om vikten långsiktig lärarkompetens inom läsning. Ett sådant professionsprogram kräver att kartläggning av olika kompetensbehov görs och att uppdrag ges till lärosätena att ta hänsyn till detta vid planering av utbildning.

Läsdelegationen föreslår att ett nationellt Råd för läsning bör inrättas. Förbundet anser att det bör övervägas om inte Nationellt centrum för läs-, skriv- och språkutveckling (NCS) vid Skolverket kan fylla en liknande funktion, det vill säga hantera de föreslagna uppgifterna, inte minst kopplat till skolan.

Förbundet ställer sig tveksamt till att frågan om bemanning av skolbibliotek ska utredas. Enligt förbundets mening bör, utöver utbildade skolbibliotekarier, en legitimerad lärare i svenska eller svenska som andraspråk kunna arbeta i skolbibliotek efter en kortare påbyggnadsutbildning. Hur en sådan påbyggnadsutbildning ska se ut kan utredas inom ramen för ett specialuppdrag till ett lärosäte.

En del av Läsdelegationens förslag och bedömningar kan komma att tas om hand av den nyligen beslutade och reviderade åtgärdsgarantin som ska börja gälla från halvårsskiftet 2019. Tanken är att elever snabbt och på ett tidigt stadium ska få den hjälp med läsning, skrivning och räkning som de är i behov av. Detta förutsätter dock, vilket förbundet noga påpekat, att såväl ekonomiska som personella resurser finns att tillgå. I annat fall riskerar garantin bli en arbetsbörda för lärarna utan positiva resultat.

Förbundet har inget att erinra gällande delegationens förslag till läroplansförändringar för förskolan respektive fritidshemmet.



LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

3(3)

Dnr 183/18

Stockholm 24 september 2018

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Åsa Fahlén
Ordförande

Olof Lundborg
Senior utredare